PRIFYSGOL ABERYSTWYTH UNIVERSITY

Coleg Cymraeg Cenedlaethol

E-lawlyfr 1

SYNIADAU HANFODOL I DDEALL SYSTEMAU GWLEIDYDDOL

Uned 2: Llywodraeth a Gwleidyddiaeth

BYW A CHYFRANOGI MEWN DEMOCRATIAETH

Adnodd 4

Ymddygiad pleidleisio yn y cyd-destun Cymreig

Llawlyfr Gwaith

International Politics / Gwleidyddiaeth Ryngwladol

cbac wjec

LLAWLYFR GWAITH

CWESTIWN 1

Beth yw ystyr y term 'dadymochri pleidiol'?

CWESTIWN 2

Deall natur maint y bleidlais mewn etholiadau yng Nghymru

i: Edrychwch ar y tabl isod. Nodwch beth yw'r gwahaniaeth a welwch o ran y nifer sy'n pleidleisio mewn etholiadau i San Steffan ac i'r Cynulliad Cenedlaethol?

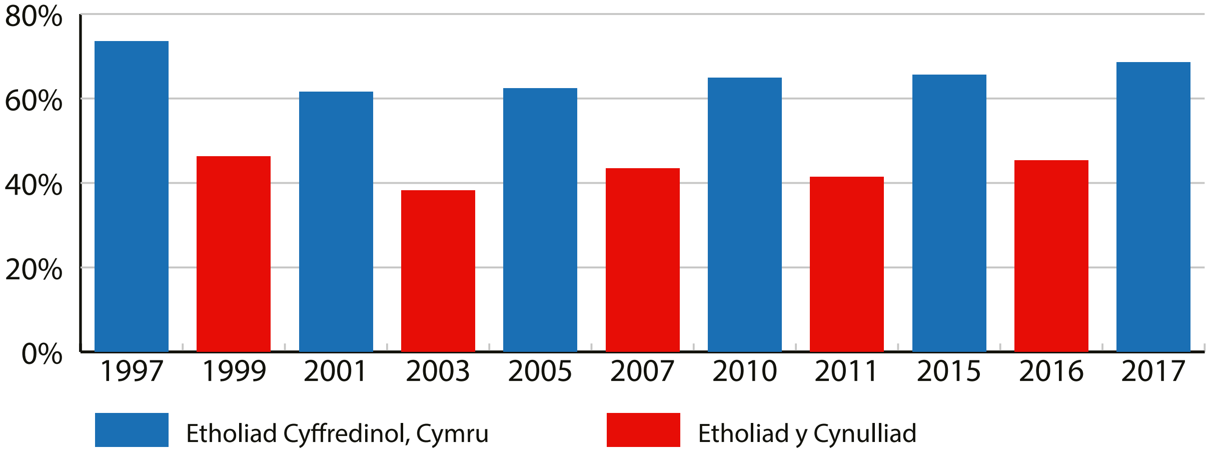

TABL MAINT Y BLEIDLAIS MEWN ETHOLIADAU YNG NGHYMRU 1997-2017

CANRAN BLEIDLEISIO (*TURNOUT*)	
Etholiad Cyffredinol 1997, Cymru	73.5%
Etholiad Cyffredinol 2001, Cymru	61.6%
Etholiad Cyffredinol 2005, Cymru	62.4%
Etholiad Cyffredinol 2010, Cymru	64.9%
Etholiad Cyffredinol 2015, Cymru	65.6%
Etholiad Cyffredinol 2017, Cymru	68.6%
Etholiad y Cynulliad 1999	46.3%
Etholiad y Cynulliad 2003	38.2%
Etholiad y Cynulliad 2007	43.4%
Etholiad y Cynulliad 2011	41.4%
Etholiad y Cynulliad 2016	45.3%

(Ar gyfer etholiadau'r Cynulliad canlyniadau pleidlais etholaethol yn unig)

CWESTIWN 3

Defnyddiwch y cwestiynau isod i gynnal arolwg yn y dosbarth o sut byddai pobl yn pleidleisio. Casglwch y data ynghyd a dadansoddwch y canlyniad. Beth welwch chi?

a: Pe bai etholiad Cyffredinol i Senedd San Steffan yn cael ei gynnal yfory, sut fyddech yn pleidleisio? (dewiswch flwch gyferbyn â'ch plaid)

☐	Llafur
☐	Ceidwadwyr
☐	Plaid Cymru
☐	Democratiaid Rhyddfrydol
☐	Plaid arall, nodwch pwy:
☐	Ni fuaswn yn pleidleisio

b: Pe bai etholiad i'r Cynulliad Cenedlaethol yn cael ei gynnal yfory, sut fyddech yn pleidleisio? (dewiswch flwch gyferbyn â'ch plaid)

☐	Llafur
☐	Ceidwadwyr
☐	Plaid Cymru
☐	Democratiaid Rhyddfrydol
☐	Plaid arall, nodwch pwy:
☐	Ni fuaswn yn pleidleisio

CWESTIWN 4

Deall patrymau pleidleisio mewn Etholiadau yng Nghymru

Edrychwch ar ddata canlyniadau etholiadau cyffredinol ac i'r Cynulliad Cenedlaethol 1997-2017 ac atebwch y cwestiynau sy'n dilyn.

ETHOLIAD CYFFREDINOL 1997, CYMRU

PLAID	% PLEIDLAIS	SEDDI
Llafur	54.8	34
Ceidwadwyr	19.5	0
Dem Rhydd	12.3	2
Plaid Cymru	10.0	4

ETHOLIAD CYNULLIAD CENEDLAETHOL 1999

PLAID	ETHOLAETH %	NIFER	RHESTR %	NIFER	CYFANSWM
Llafur	37.6	27	35.5	1	28
Ceidwadwyr	15.8	1	16.5	8	9
Dem Rhydd	13.5	3	12.5	3	6
Plaid Cymru	28.4	9	30.6	8	17
Arall	4.7	0	4.9	0	0

ETHOLIAD CYFFREDINOL 2001, CYMRU

PLAID	% PLEIDLAIS	SEDDI
Llafur	46.8	34
Ceidwadwyr	21.0	0
Dem Rhydd	13.8	2
Plaid Cymru	14.3	4

ETHOLIAD CYNULLIAD CENEDLAETHOL 2003

PLAID	ETHOLAETH %	NIFER	RHESTR %	NIFER	CYFANSWM
Llafur	40.0	30	36.6	0	30
Ceidwadwyr	19.9	1	19.2	10	11
Dem Rhydd	14.1	3	12.7	3	6
Plaid Cymru	21.2	5	19.7	7	12
Arall	4.7	1	11.9	0	1

ETHOLIAD CYFFREDINOL 2005, CYMRU

PLAID	% PLEIDLAIS	SEDDI
Llafur	42.7	29
Ceidwadwyr	21.4	3
Dem Rhydd	18.4	4
Plaid Cymru	12.6	3

ETHOLIAD CYNULLIAD CENEDLAETHOL 2007

PLAID	ETHOLAETH %	NIFER	RHESTR %	NIFER	CYFANSWM
Llafur	32.2	24	29.6	2	26
Ceidwadwyr	22.4	5	21.5	7	12
Dem Rhydd	14.8	3	11.7	3	6
Plaid Cymru	22.4	7	21.0	8	15
Arall	8.2	0	16.3	0	0

ETHOLIAD CYNULLIAD CENEDLAETHOL 2011

PLAID	ETHOLAETH %	NIFER	RHESTR %	NIFER	CYFANSWM
Llafur	42.3	28	36.9	2	30
Ceidwadwyr	25.0	6	22.5	8	14
Dem Rhydd	10.6	1	8.0	4	5
Plaid Cymru	19.3	5	17.9	6	11
Arall	2.8	0	14.7	0	0

ETHOLIAD CYFFREDINOL 2015, CYMRU

PLAID	% PLEIDLAIS	SEDDI
Llafur	36.9	25
Ceidwadwyr	27.2	11
Dem Rhydd	6.5	1
Plaid Cymru	12.1	3
UKIP	13.6	0

ETHOLIAD CYNULLIAD CENEDLAETHOL 2016

PLAID	ETHOLAETH %	NIFER	RHESTR %	NIFER	CYFANSWM
Llafur	34.7	27	31.5	2	29
Ceidwadwyr	21.1	6	18.8	5	11
Dem Rhydd	7.7	1	6.5	0	1
Plaid Cymru	20.5	6	20.8	6	12
UKIP	12.5	0	13.0	7	7

i. Edrychwch ar ganlyniadau etholiadau cyffredinol ac etholiadau i'r Cynulliad Cenedlaethol. Rhestrwch 3 prif cymhariaeth sy'n tynnu eich sylw.

ii. Beth welwch chi wrth edrych ar ganlyniad pleidiau unigol rhwng y ddau fath o etholiad, e.e. a: Plaid Cymru a b: Ceidwadwyr, neu c: Llafur?

CWESTIWN 5
Ymchwilio i esboniadau am ganlyniad etholiad unigol

Dewiswch un o'r etholiadau uchod i'r Cynulliad. Ymchwiliwch i'r ffactorau a gynigir am y canlyniad.

i: Beth yw'r prif resymau a roddir am y canlyniad?

ii: I ba raddau mae'r canlyniad yn cyd-fynd â'r dulliau o esbonio etholiadau datganoledig yng Nghymru fel amlinellwyd yn y Wybodaeth Graidd?

iii: I ba raddau pwysleisir effaith ffactorau mwy tymor byr ar ymddygiad pleidleisio: e.e. natur yr ymgyrchoedd; ymgeiswyr; dylanwad y cyfryngau?

CWESTIWN 6

Cysylltwch y termau â'r diffiniad cywir.

1– Pleidleisio aml-lefel	Barn etholwyr am gymhwysedd a pherfformiad pleidiau
2 – Gwleidyddiaeth 'Falens'	Egluro maint is y bleidlais
3 – Damcaniaethau Etholiadau ail radd	Lefel wahanol o gefnogaeth gan wahanol bleidiau mewn etholiadau ar haenau gwahanol o lywodraeth

CWESTIWN 7

Aseswch yn feirniadol beth yw'r dylanwadau mwyaf arwyddocaol ar ymddygiad pleidleisio yn y Deyrnas Unedig?

CWESTIWN 8

Gan ddefnyddio enghreifftiau, gwerthuswch rai o'r prif ddehongliadau o ymddygiad pleidleisio mewn etholiadau yng Nghymru ers datganoli gwleidyddol yn 1999.